

Bryssel, 7. lokakuuta 2024
(OR. en)

14128/24

LIMITE

ELARG 122

ILMOITUS: I-KOHTA

Lähettiläjä:	Laajentumista ja EU:hun liittymisestä neuvottelevia maita käsittelevä työryhmä
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea (Coreper II)
Ed. asiak. nro:	ST 13824/24
Asia:	LAAJENTUMINEN – Liittymisneuvottelut Albanian kanssa = Temaattinen kokonaisuus 1: Perusasiat

1. Laajentumista ja EU:hun liittymisestä neuvottelevia maita käsittelevä työryhmä on Albanian kanssa pidettävän liittymiskonferenssin seuraavan kokouksen valmisteleminen päässyt yhteisymmärrykseen ehdotuksesta Euroopan unionin yhteiseksi kannaksi temaattisesta kokonaisuudesta 1: Perusasiat (mukaan lukien seuraavat: Demokraattisten instituutioiden toiminta, Julkishallinnon uudistus, luku 23 – Oikeuslaitos ja perusoikeudet, luku 24 – Oikeus, vapaus ja turvallisuus, Taloudelliset kriteerit, luku 5 – Julkiset hankinnat, luku 18 – Tilastot, luku 32 – Varainhoidon valvonta).
2. Näin ollen ja Albanian kanssa käytäviä neuvotteluja koskevien sisäisten järjestelyjen (asiak. 10380/1/2022 REV 1) mukaisesti pysyvien edustajien komiteaa pyydetään hyväksymään yhteinen kanta sellaisena kuin se on liitteessä.
3. Pysyvien edustajien komitean annettua hyväksyntänsä EU:n yhteinen kanta toimitetaan Albanialle ennen liittymiskonferenssin seuraavaa kokousta.

KONFERENSSI LIITTYMISESTÄ EUROOPAN UNIONIIN

- – ALBANIA –

EHDOTUS**EUROOPAN UNIONIN YHTEINEN KANTA**

Tämä Euroopan unionin kanta on muodostettu Albanian liittymiskonferenssia koskevan Euroopan unionin yleisen kannan (AD 5/22 CONF-ALB 2) perusteella ja erityisesti seuraavia liittymiskonferenssissa hyväksyttyjä neuvotteluperiaatteita noudattaen:

- Albanian tai EU:n jostakin neuvotteluluvusta aiemmin esittämä näkemys ei vaikuta muista luvuista mahdollisesti muodostettavaan kantaan;
- neuvottelujen kuluessa eri luvuista aikaansaatuja sopimuksia, edes osittaisia sopimuksia, ei voida katsoa lopullisiksi ennen kuin kaikista luvuista on päästy kokonaisratkaisuun;

sekä neuvottelukehyksen 3, 5, 10, 14, 16, 31, 33, 36, 38, 39, 46, 47 ja 48 kohdassa esitettyjä vaatimuksia noudattaen.

EU kannustaa Albaniaa jatkamaan lainsäädäntönsä mukauttamista EU:n säännöstöön sekä sen tehokasta täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa ja yleensäkin kehittämään jo ennen liittymistä politiikkoja ja välineitä, jotka vastaavat mahdollisimman tarkasti EU:n politiikkoja ja välineitä.

EU panee merkille, että Albania hyväksyy kannassaan AD 19/24 CONF-ALB 4 temaattista kokonaisuutta 1 koskevan EU:n säännösten sellaisena kuin se oli voimassa 2. lokakuuta 2024 ja ilmoittaa voivansa panna sen täytäntöön siihen päivään mennessä, jona se liittyy Euroopan unioniin.

1. Demokraattisten instituutioiden toiminta

EU panee merkille, että Albania on vahvistanut perustuslaillisessa järjestyksessään **demokraattisen valtion** perustan ja jatkaa demokraattisten instituutioidensa lujittamista ja että oikeudellinen ja institutionaalinen kehys mahdollistaa demokraattisen vaaliprosessin. EU kehottaa Albaniaa käsittelemään Etyjin/ODIHR:n esiin tuomia useita oikeudellisia epäselvyyksiä ja eroja sekä muita Etyjin/ODIHR:n ja Venetsian komission yhteisiä suosituksia. Lainsäädäntöä, joka koskee tiedotusvälineiden roolia vaalikampanjoissa ja erityisesti disinformaatiota ja verkkoalustoja, on edelleen vahvistettava. Poliittisten puolueiden ja vaalikampanjoiden rahoituksen osalta EU panee tyytyväisenä merkille, että lainsäädäntökehysten tarkistaminen on lisännyt avoimuutta, mutta täytäntöönpanoa on vakiinnutettava.

EU panee merkille, että Albanian **parlamentin** rooli on vahvistunut ajan mittaan. EU kannustaa lisätoimiin avoimuuden ja vastuuvollisuuden, lahjomattomuuden ja tehokkuuden lisäämiseksi, myös parlamentin ja kansalaisjärjestöjen / kansalaisyhteiskunnan organisaatioiden välisen vuorovaikutuksen osalta ja parlamentin julkaisujen osalta. EU muistuttaa, että toimiva parlamentti, joka hoitaa valvonta- ja lainsäädäntötyötään tehokkaasti, on liittymisprosessin keskeinen pilari. EU muistuttaa, että parlamentin on voitava käyttää kaikkia mekanismeja, myös tutkintavaliokuntia, jotta se voi tehokkaasti valvoa hallituksen työtä. EU korostaa, että rakentava ja osallistava poliittinen vuoropuhelu parlamentissa on ratkaisevan tärkeää ja Albanian kansalaisten edun mukaista. EU panee lisäksi merkille, että vaikka poliittinen polarisaatio vaikuttaa edelleen kielteisesti parlamentin toimintaan, parlamentti hyväksyi laajalla puoluerajat ylittävällä enemmistöllä lainsäädäntömuutoksia, joilla vahvistetaan sen roolia EU:hun yhdentymisprosessissa.

EU korostaa, että **kansalaisyhteiskunnan organisaatioita** koskeva oikeudellinen, lainsäädännöllinen ja institutionaalinen kehys on yleisesti ottaen olemassa, mutta parannuksia tarvitaan, jotta oikeudellinen kehys voidaan panna täysimääräisesti täytäntöön erityisesti rekisteröintimenettelyjen osalta. EU toteaa, että kuulemisprosesseja on parannettava, jotta niistä saadaan osallistavampia ja jotta voidaan lisätä niiden vaikuttavuutta ja laatua, ja että tarvitaan lisätoimia ja resursseja kansalaisyhteiskunnan kestävän ja sen toiminnan mahdollistavan ympäristön luomiseksi.

2. Julkishallinnon uudistus

EU panee merkille, että Albanian valmistautuminen **julkishallinnon uudistusta koskevan strategisen kehyksen** osalta on ollut kohtuullista. EU korostaa, että Albanian on kehitettävä ja hyväksyttävä oikea-aikaisesti uudet julkishallinnon uudistusta koskeva strategiansa ja julkisen varainhoidon strategiansa uudistusten jatkuvuuden varmistamiseksi. Olisi varmistettava julkishallinnon uudistusta koskevan strategian yleinen johdonmukaisuus muiden strategisten ja politiikan suunnittelua koskevien asiakirjojen kanssa sekä julkishallinnon uudistukseen liittyvien uudistusten rahoituksen kestävyys. EU korostaa, että politiikkojen koordinoitijärjestelmä on edelleen monimutkainen ja sitä olisi yksinkertaistettava ja että uudistusten täytäntöönpanon ja seurannan koordinoitua ja poliittista ohjausta olisi tehostettava.

EU korostaa, että Albanian valmistautuminen **politiikan kehittämisen ja koordinoinnin** osalta on ollut kohtuullista. Poliitiikan kehittämisen alalla lainsäädäntö on osittain EU:n normien mukaista. EU korostaa, että Albanian on päivitettävä sääntelykehystään parantaakseen politiikan keskipitkän aikavälin suunnittelua, laajentaakseen sääntelyn vaikutustenarvioinnin käyttöä kaikkeen sekundaarilainsäädäntöön ja vahvistaakseen hallituksen parlamentaarisen valvonnan roolia.

EU panee merkille, että Albanian **virkamieslainsäädäntö** on pitkälti yhdenmukainen ansioihin perustuvien ja avoimien rekrytointi-, ylennys- ja irtisanomismenettelyjen peruseriaatteiden kanssa. Ansioihin perustuvaa rekrytointia ja ylennyksiä koskevat säännökset on kuitenkin pantava kaikilla tasoilla johdonmukaisesti täytäntöön käytännössä. EU toteaa myös, että Albanian on uudistettava palkkausjärjestelmäänsä siten, että siitä tehdään läpinäkyvämpi ja oikeudenmukaisempi ja että siihen sisällytetään selkeät perusteet palkanlisiä ja palkankorotuksia varten. EU korostaa, että Albanian olisi myös yhdenmukaistettava ja pantava täytäntöön työtehtävien luokittelujärjestelmä kaikissa instituutioissa.

EU panee merkille, että nykyinen **keskushallintoelinten organisointia** koskeva oikeudellinen kehys ei tarjoa selkeää luokittelua ja perusteita niiden alaisten elinten perustamiselle eikä selvennä valvontaelinten ja niiden alaisten elinten välistä vastuuvollisuutta. EU kehottaa Albaniaa puuttumaan asiaan sekä vahvistamaan valvontaa, jota asianomaiset ministeriöt kohdistavat niiden alaisiin virastoihin. EU korostaa lisäksi, että Albanian olisi lisättävä julkisten instituutioiden avoimuutta muun muassa parantamalla kansalaisten mahdollisuuksia saada julkista tietoa.

EU muistuttaa, että digitalisaatio parantaa julkishallintoa. Se tarjoaa tehokkaampia, vaikuttavampia ja laadukkaampia sähköisiä palveluja, jotka vähentävät kansalaisille ja yrityksille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia ja rasitteita. EU panee merkille, että Albania on käynnistänyt kunnianhimoisen **julkisten palvelujen digitalisointiprosessin**, jonka tavoitteena on digitalisoida noin 95 prosenttia kaikista julkisista palveluista. EU kehottaa Albaniaa takaamaan kaikille kansalaisille ja yrityksille yhdenvertaisen kohtelun ja pääsyn hallinnollisiin palveluihin. Lisäksi EU kannustaa Albaniaa jatkamaan toimia hallinnollisten prosessien ja palvelujen yksinkertaistamiseksi ja kyberturvallisuuden vahvistamiseksi. EU panee merkille Albanian suunnitelmat tarkistaa yhteentoimivuutta koskevaa lainsäädäntöään. Tältä osin EU muistuttaa, että rajatylittävää yhteentoimivuutta on vahvistettava myös kansallisilla yhteentoimivuuspuitteilla, jotka ovat täysin eurooppalaisten yhteentoimivuusperiaatteiden mukaiset ja jotka toimivat yhteentoimivien, ihmiskeskeisten ja digitaalisten julkisten palvelujen perustana. EU kannustaa Albaniaa seuraamaan EU:n digitaalialan säännösten kehitystä erityisesti sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluja koskevan EU:n lainsäädännön (eIDAS-asetus) osalta. Mainittua asetusta tarkistetaan parhaillaan tarkoituksena ottaa käyttöön digitaalisen identiteetin lompakko kansallisella tasolla.

EU panee merkille, että Albanialla on vakiintunut kehys **julkiselle varainhoidolle**. EU korostaa, että Albanian on tärkeää parantaa edelleen keskipitkän aikavälin talousarviokehystä, lisätä julkisen talouden riskien seurantaan liittyviä institutionaalisia valmiuksia ja tehostaa julkisten investointien hallinnointia. EU kannustaa Albaniaa perustamaan finanssipoliittisen neuvoston maan finanssipolitiikan uskottavuuden parantamiseksi.

3. Luku 23 – Oikeuslaitos ja perusoikeudet

EU korostaa, että Albania on pitkälti mukauttanut lainsäädännöllisen ja institutionaalisen kehyksensä **oikeuslaitoksen toimintaa** koskevaan EU:n säännöstöön ja asiaankuuluviin eurooppalaisiin normeihin. EU panee merkille Albanian suunnitelman edistää edelleen vuoden 2016 **oikeuslaitoksen uudistusta** jatkamalla tuomareiden sekä oikeus- ja syyttäjäjärjestelmien riippumattomuuden vahvistamista, vastuuvollisuuden ja lahjomattomuuden vahvistamista kaikilla tasoilla, oikeuden saatavuuden ja laadun varmistamista sekä tehokkaan oikeudenkäytön varmistamista EU:n säännösten ja eurooppalaisten normien mukaisesti.

EU toteaa, että Albania on edistynyt oikeus- ja syyttäjäjärjestelmien **riippumattomuudessa ja puolueettomuudessa**. EU panee merkille Albanian suunnitelmat jatkaa oikeuslaitoksen itsehallintoelinten valmiuksien, riippumattomuuden ja tehokkuuden kehittämistä ja vakiinnuttaa edistyminen tällä saralla edistämällä ansioihin perustuvia nimityksiä ja uralla etenemistä, lisäämällä ylennysten avoimuutta sekä pitämällä tiukasti kiinni lahjomattomuutta koskevista tarkastuksista tuomarin uran aikana ja soveltamalla tällaisia perusteellisia tarkastuksia säännöllisesti. EU panee myös merkille Albanian sitoumuksen noudattaa taustaselvitysprosessissa asetettuja tiukkoja vaatimuksia ja varmistaa, että asioiden sattumanvaraista jakamista koskevia sääntöjä sovelletaan tehokkaasti käytännössä. EU panee lisäksi tyytyväisenä merkille Albanian suunnitelmat vahvistaa edelleen oikeuslaitosten kykyä vastustaa sisäistä ja ulkopuolista vaikuttamista. EU korostaa, että Albanian toimeenpano- ja lainsäädäntöjärjestelmän on kummankin noudatettava perustuslakituomioistuimen sitovia päätöksiä ja pantava ne kaikilta osin täytäntöön ensisijaisen tärkeänä asiana. EU korostaa, että on tärkeää, että Albania varmistaa sen, että itsesääntelyelinten ja muiden keskeisten oikeus- ja syyttäjälaitosten jäsenten nimittämisessä noudatetaan tiukimpia lahjomattomuutta ja avoimuutta koskevia sekä ansioihin perustuvia normeja.

EU toteaa, että Albanian oikeudellisessa ja institutionaalisessa kehyksessä varmistetaan **vastuuvollisuuden** tiukka sääntely. EU panee tyytyväisenä merkille, että Albania jatkaa taustaselvitysprosessin onnistunutta täytäntöönpanoa ja aikoo saattaa tarkastusprosessin asianmukaisesti päätökseen perustuslain mukaisissa määräajoissa kansainvälisen seurantaoperaation valvomana. EU korostaa, että Albanian on jatkettava rikosoikeudellisten menettelyjen käynnistämistä niitä tuomareita ja syyttäjiä vastaan, joita syytetään rikollisesta toiminnasta taustaselvitysprosessin aikana, ja että on tärkeää soveltaa taustaselvitysprosessissa asetettuja tiukkoja vaatimuksia. EU panee myös merkille, että Albania aikoo varmistaa, että tarkastuslaitokset ja itsehallinnolliset instituutiot, erityisesti oikeuslaitoksen ylin valvontaviranomainen ja ylin tuomarineuvosto ja ylin syyttäjäneuvosto, mahdollistavat johdonmukaisesti selkeän näytön keräämisen oikeusjärjestelmän vastuuvollisuudesta ja lahjomattomuudesta kaikilla tasoilla. Albanian on varmistettava lahjomattomuuden ja ansioiden korkein taso ylimmän tuomarineuvoston ja ylimmän syyttäjäneuvoston muiden kuin tuomareina toimivien jäsenten nimityksissä.

EU panee merkille, että Albanialla on hyvä perusta oikeusjärjestelmän **laadun ja tehokkuuden** osalta. EU panee tyytyväisenä merkille Albanian suunnitelman varmistaa riittävät taloudelliset ja henkilöstöresurssit, jotta oikeuslaitos voi toimia täysimääräisesti, tehokkaasti ja riippumattomasti, ja taata oikeussuojan saatavuus. EU pitää tervetulleena myös Albanian suunnitelmaa vahvistaa lainkäytön alan koulutuslaitosta, mukaan lukien pääsykokeen parantaminen läpinäkyvyyden ja reilun kilpailun pohjalta, jotta voidaan tarjota korkea-asteen koulutusta tuomariksi haluaville henkilöille. EU panee merkille Albanian suunnitelman parantaa tuomioistuinten käytettävissä olevia tietoteknisiä välineitä ja kehottaa perustamaan pikaisesti yhdenmukaisen asianhallintajärjestelmän ja edistämään kiireellisesti oikeuslaitoksen avointen työpaikkojen täyttämistä oikeudenkäytön tehokkuuden varmistamiseksi.

EU panee merkille, että Albania on osittain mukauttanut **korruption torjuntaa** koskevan oikeudellisen ja institutionaalisen kehityksensä EU:n säännöstöön. EU panee tyytyväisenä merkille, että korkea-arvoisille virkamiehille on langetettu joitakin lopullisia tuomioita korruptiosta. EU korostaa kuitenkin, että korruptio on yleistä useimmilla julkisen elämän ja liike-elämän aloilla, myös keskus- ja paikallishallinnon kaikilla toimialoilla ja instituutioissa, ja että se on edelleen vakava huolenaihe. EU panee lisäksi merkille, että korruption vastaisilla toimenpiteillä on toistaiseksi ollut kaiken kaikkiaan vain vähän vaikutuksia erityisesti aloilla, joilla korruption riski on suurin. EU panee merkille Albanian suunnitelmat muuttaa edelleen korruption torjuntaa koskevaa oikeudellista ja institutionaalista kehystään niin, että vähennetään sen monimutkaisuutta ja varmistetaan sen tehokkuus. EU korostaa, että Albanian on edistytävä päättäväisesti rankaisemattomuuden ja korruption yleisen ja laajalle levinneen luonteen käsittelemisessä, ja panee tyytyväisenä merkille Albanian suunnitelmat vahvistaa korruptiontorjuntaelinten institutionaalisia valmiuksia ja koordinoitua, lujittaa korruption ja järjestäytyneen rikollisuuden torjuntayksikön (SPAK) ja SPAK-tuomioistuinten operatiivisia ja inhimillisiä valmiuksia sekä kerätä selkeää näyttöä korruption systeemisestä torjunnasta, erityisesti korkealla tasolla, mukaan lukien varojen lopullinen menetetyksi tuomitseminen. EU panee merkille Albanian suunnitelman tehostaa korruptiontorjuntakehystä muun muassa ottamalla järjestelmällisesti ja tehokkaasti huomioon Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) suositukset. EU toteaa, että on tärkeää, että Albania varmistaa, että rikoslainsäädännön tulevat oikeudelliset muutokset, mukaan lukien mahdolliset armahdukset, ovat EU:n säännösten ja eurooppalaisten normien mukaisia ja että ne edistävät maan suunnitelmaa vähentää korruptiota johdonmukaisesti.

EU panee merkille, että Albanian oikeudellinen ja institutionaalinen kehys on osittain mukautettu **perusoikeuksia** koskevaan EU:n säännöstöön ja eurooppalaisiin normeihin, ja korostaa, että täytäntöönpanoa on tehostettava, jotta voidaan taata perusoikeuksien toteutuminen käytännössä, mukaan lukien riippumattomien perusoikeusinstituutioiden valmiuksien vahvistaminen.

EU panee merkille, että tarvitaan edelleen lisätoimia henkilötietojen suojan varmistamiseksi Albaniassa. EU panee merkille Albanian suunnitelman mukauttaa **henkilötietojen suojaa** koskeva oikeudellinen kehysensä EU:n säännöstöön ja parantaa tietosuojavaltuutetun sekä julkisten ja yksityisten rekisterinpitäjien institutionaalisia valmiuksia varmistaa tämän oikeuden, myös yleisen tietoisuuden lisäämiseen tähtäävien toimien, tehokas täytäntöönpano. EU korostaa Albanian suunnitelmaa tutkia tehokkaasti tietosuojaoikeuksien loukkauksia, mukaan lukien laajamittaiset loukkaukset.

EU panee merkille, että **sananvapauden** osalta Albania on osittain mukauttanut oikeudellisen ja institutionaalisen kehysensä EU:n säännöstöön ja asiaankuuluviin eurooppalaisiin normeihin ja että merkittäviä parannuksia tarvitaan edelleen. EU panee tyytyväisenä merkille Albanian suunnitelman mahdollistaa oikeudellisen ja sääntelykehysen perusteellinen uudistaminen ja ottaa käyttöön tarvittavat täytäntöönpanoa ja sen valvontaa koskevat toimenpiteet, joiden tavoitteena on vahvistaa tiedotusvälineiden omistuksen avoimuutta, tiedotusvälineiden moniarvoisuutta ja toimituksellista riippumattomuutta, lisätä yksityisistä ja valtion varoista peräisin olevan tiedotusvälineiden rahoituksen läpinäkyvyyttä sekä vahvistaa media-alan sääntelyviranomaisen ja valtion yleisradioyhtiön riippumattomuutta. EU panee merkille, että toimittajiin kohdistuvien verbaalisten ja fyysisten hyökkäysten, mustamaalauskampanjoiden ja julkisen osallistumisen vastaisten strategisten häirintäkanteiden osalta tilanne ei ole parantunut, joten siihen on edelleen puututtava. EU korostaa, että Albanian on tärkeää kumota kaikilta osin solvausta ja kunnianloukkausta koskevat rikosoikeudelliset säännökset ja mukauttaa kunnianloukkauksen yksityisoikeudelliset seikat eurooppalaisiin normeihin. EU korostaa, että tarvitaan tarkkaavaisia jatkotoimia, jotta viralliset toimenpiteet ja suojatoimet pannaan tehokkaasti täytäntöön ja ne johtavat konkreettisiin parannuksiin toimittajien turvallisuudessa ja työympäristössä. Kaikkien oikeudelliseen kehykseen tehtävien muutosten olisi oltava eurooppalaisten normien ja suositusten, myös Venetsian komission lausuntojen, mukaisia, ja niistä olisi kuultava kattavasti mediaorganisaatioita ja kansalaisyhteiskuntaa.

Sukupuolten tasa-arvon ja syrjimättömyyden osalta, joita koskeva Albanian lainsäädäntö on osittain mukautettu EU:n säännöstöön, EU panee merkille Albanian suunnitelmat mukauttaa syrjimättömyyttä koskeva oikeudellinen kehyksensä täysin EU:n säännöstöön ja varmistaa sen tehokas täytäntöönpano, mukaan lukien syrjimättömyydestä vastaavan komissaarin suorittama valvonta, ottaen huomioon hlbtiq-henkilöt. EU panee myös merkille Albanian suunnitelmat varmistaa lainsäädännön täysi mukauttaminen sukupuolten tasa-arvoa koskevaan EU:n säännöstöön kanssa, mukaan lukien Istanbulin yleissopimus, jotta voidaan erityisesti torjua tehokkaasti sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa, lisätä institutionaalisia valmiuksia, myös tasa-arvoelinten osalta, sekä parantaa väkivallan uhrien turvakotien kestävyttä. EU korostaa tarvetta varmistaa toimenpiteiden, mukaan lukien syrjimättömyyttä koskevien säännösten yhdenmukaistaminen, oikea-aikainen täytäntöönpano, torjua viharikoksia, vihapuhetta ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa sekä varmistaa sukupuolten tasa-arvo. EU kehottaa Albaniaa osoittamaan riittävästi resursseja institutionaalisten valmiuksien lisäämiseen ja uhrien oikeussuoja- ja avustuspalvelujen kestävyysvarmistamiseen. Albania sitoutuu edistämään edelleen vammaisten henkilöiden oikeuksia.

EU panee merkille Albanian suunnitelman **lapsen oikeuksien** suojelun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi laajentamalla yhteisöperustaisen hoidon saatavuutta lasten laitoshoidon vähentämiseksi. EU toteaa, että Albanian on tärkeää edistyä määrätietoisesti yhteisöperustaiseen hoitoon siirtymisen loppuun saattamisessa, myös vammaisten lasten osalta. EU korostaa, että uudistus on pantava täytäntöön oikea-aikaisesti, jotta varmistetaan lapsen edun periaatteen noudattaminen.

Omistusoikeuden osalta EU panee merkille, että Albania on hyväksynyt täytäntöönpanolainsäädäntöä, joka koskee kiinteistörekisterilakia ja omistusoikeutta koskevien siirtymäprosessien loppuun saattamista koskevaa lakia, mutta täytäntöönpanoon liittyy edelleen merkittäviä haasteita. Erityisesti oikeusvaltioon keskittyviä lukuja koskevan etenemissuunnitelman mukaan otetaan käyttöön tehokas ja avoin kiinteistörekisteri- ja integroitu hallintajärjestelmä, joka tarjoaa selkeät ja turvalliset omistusoikeudet Albaniassa, jotta voidaan varmistaa omistusoikeus täysin digitalisoidun palvelun pohjalta käytännössä vuoteen 2030 mennessä. Tässä yhteydessä Albania on asettanut kaksi välitavoitetta vuosille 2026 ja 2028. Ensimmäinen tavoite koskee kiinteistörekisterikarttojen digitalisointia ja toinen ensirekisteröinnin päätökseen saattamista. EU korostaa tässä yhteydessä myös, että Albanian on varmistettava kiinteistörekisterikarttojen julkaiseminen digitalisointiprosessin mukaisesti. Digitalisointi on ollut toistaiseksi vähäistä. Se korostaa, että sen jälkeen, kun yksittäiset kiinteistörekisterikartat julkaistaan ja asianomainen toimittaa vaaditut asiakirjat omaisuutensa rekisteröimiseksi, Albanian on myös tärkeää varmistaa, että sen voimassa olevassa oikeuskehyksessä määritelty valtion kiinteistörekisterivirasto antaa vahvistetun⁴⁵ päivän määräajan kuluessa lopullisen omaisuustodistuksen tai ilmoittaa asianomaiselle, että myös kolmannet osapuolet (joko julkiset tai yksityiset) ovat vaatineet kyseistä omaisuutta, jotta asianomainen voi turvautua oikeuteen. Lisäksi EU kehottaa valtion kiinteistörekisterivirastoa ottamaan käyttöön tehokkaat korruptionvastaiset toimenpiteet korruptionvastaisen lahjomattomuutta edistävän suunnitelman avulla ottaen huomioon sidosryhmien palautteen avoimuuden, tehokkuuden ja vastuuvollisuuden parantamiseksi palvelujen tarjoamisessa vuodesta 2025 eteenpäin, kuten oikeusvaltioon keskittyviä lukuja koskevassa etenemissuunnitelmassa esitetään. Se korostaa myös, että on hyvin tärkeää saada määräajoin perusteellisia selvityksiä korruptionvastaisen lahjomattomuutta edistävän suunnitelman täytäntöönpanosta. EU painottaa, että omaisuuden käsittelystä vastaavan viraston olisi myös toimittava täysin avoimesti. Se kehottaa laatimaan realistisen aikataulun mahdollisten korvausten suorittamiseksi vuoteen 2026 mennessä kuten oikeusvaltioon keskittyviä lukuja koskevassa etenemissuunnitelmassa esitetään. EU kehottaa tässä yhteydessä Albanian viranomaisia käsittelemään myös väärennetyjä asiakirjoja koskevaa kysymystä kuten on kuvattu joulukuussa 2023 annetuissa neuvoston päätelmissä laajentumisesta. Lisäksi EU toistaa, että investointilakien tarkistaminen EU:n parhaiden käytäntöjen mukaisesti on erittäin ensisijainen asia, jota on käsiteltävä vuoteen 2026 mennessä kuten kasvusuunnitelman uudistusohjelmassa esitetään. Se kehottaa erityisesti Albanian viranomaisia varmistamaan, että yleisen edun nimissä tehtävien pakkolunastusten yhteydessä suoritetaan oikeudenmukaiset korvaukset oikeille omistajille. Se korostaa myös, että selkeä omaisuuden luokitusprosessi (viljelymaa tai rakennustarkoituksiin käytettävä maa) auttaisi ehkäisemään luokitusvirheitä tai väärinkäytöksiä. EU panee merkille Albanian suunnitelman varmistaa tehokas oikeussuoja ja tuomioistuinten tuomioiden, erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden, johdonmukainen täytäntöönpano alalla.

EU panee merkille Albanian suunnitelmat suojella ja edistää **vähemmistöihin** kuuluvien henkilöiden oikeuksia kansainvälisten velvoitteidensa ja eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisesti muun muassa varmistamalla lainsäädäntökehyksen tehokkaan täytäntöönpanon. Se kehottaa edelleen Albaniaa hyväksymään jäljellä olevat täytäntöönpanosäännöt, jotka koskevat kansallisten vähemmistöjen itsemäärittelyä ja muita siihen liittyviä oikeuksia ja kielten käyttöä niiden yhteyksissä hallinnollisiin elimiin ja viranomaisiin vuoden 2024 loppuun mennessä kuten oikeusvaltiota koskevassa etenemissuunnitelmassa esitetään. Se korostaa, että näiden sääntöjen ripeän hyväksymisen ja täytäntöönpanon koko alueella olisi oltava eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaista ja että kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien olisi osallistuttava tähän laajentumisesta joulukuussa 2023 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti. EU kehottaa Albanian viranomaisia varmistamaan edellä mainittujen sääntöjen hyväksymisen aikana, että oikeutta vapaaseen itsemäärittelyyn kunnioitetaan sekä lainsäädännössä että käytännössä eurooppalaisten ja kansainvälisten normien mukaisesti. EU panee merkille myös tarpeen parantaa valtion vähemmistötoimikunnan ja paikallisviranomaisten institutionaalisia valmiuksia. Romani- ja egyptiläisvähemmistöjen osalta EU panee merkille Albanian suunnitelmat täyttää Poznanin julistuksen sitoumukset koulutuksen, työllisyyden, asumisen ja terveyden alalla ja vahvistaa romanien kansallista yhteysviranomaista. EU kehottaa Albaniaa osoittamaan riittävät kansalliset resurssit politiikkatoimien täytäntöönpanemiseksi ja koordinoinnin tehostamiseksi alalla. Se toteaa myös, että Albania on ottanut käyttöön säännöksiä, joiden nojalla vähemmistöihin kuuluvat henkilöt voivat säilyttää kulttuuriperintönsä ja kehittää sitä ja edistää tietämystä historiastaan.

EU korostaa, että Albanian on varmistettava lainsäädäntökehyksensä täysi mukauttaminen EU:n säännöstöön liittymiseen mennessä, jotta taataan **EU:n kansalaisuuteen liittyvien oikeuksien** täysimääräinen toteutuminen.

4. Luku 24 – Oikeus, vapaus ja turvallisuus

EU panee merkille, että Albanialla on käytössään oikeudellinen ja institutionaalinen kehys **järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi**. Kyseiseen kehykseen on kuitenkin tehtävä muutoksia, jotta se voidaan mukauttaa täysin EU:n säännöstöön, johon sisältyy rahanpesun kriminalisointia sekä varojen takaisin perimistä ja menetetyksi tuomitsemista koskevaa lainsäädäntöä. EU korostaa, että Albanian lainvalvontayhteistyö EU:n jäsenvaltioiden, CEPOLin, Europolin ja Eurojustin kanssa sekä erittäin aktiivinen osallistuminen EMPACTiin ovat tuottaneet myönteisiä tuloksia. EU toteaa, että näitä toimia olisi edelleen tehostettava. EU korostaa myös, että tarvitaan lisätoimia, jotta saavutetaan tuloksia järjestäytyneen rikollisuuden ja rahanpesun tutkinnassa, syytetoimissa, lopullisissa tuomioissa ja niihin liittyvien varojen takavarikoinnissa ja menetetyksi tuomitsemisessa sekä proaktiivisessa ja vaikuttavassa kansainvälisessä yhteistyössä. EU toteaa, että Albanian olisi annettava järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta vastaaville instituutioille riittävät resurssit. EU panee myös merkille Albanian suunnitelman varmistaa, että rikosoikeudellisia menettelyjä täydennetään järjestelmällisesti talousrikostutkinnalla alusta alkaen, ja kehittää valmiuksia hoitaa monimutkaisia talousrikostutkintoja. EU panee lisäksi merkille, että Albania on sitoutunut lisäämään varojen takavarikointia ja menetetyksi tuomitsemista, jäädyttämään rikolliseen toimintaan liittyvät varat ja edistämään niiden yhteiskunnallisesti hyödyllistä uudelleenkäyttöä.

EU panee merkille, että Albania poistettiin rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän (FATF) tehostetun seurannan piiriin kuuluvien lainkäyttöalueiden luettelosta sen jälkeen, kun suunniteltu veroarmahdus ja vapaaehtoista verosäännösten noudattamista koskeva ohjelma peruutettiin. EU toteaa, että Albanian on tärkeää varmistaa, että tulevat lakimuutokset rikosoikeuteen, mukaan lukien mahdolliset armahdukset ja vapaaehtoista verosäännösten noudattamista koskevat ohjelmat, ovat johdonmukaisia maan suunnitelmien kanssa ja edistävät järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa ja että ne ovat asiaankuuluvan EU:n säännösten ja kansainvälisten normien, kuten rahanpesun vastaisia toimenpiteitä arvioivan asiantuntijakomitean (Moneyval) ja FATFin asettamien normien, mukaisia.

EU kehottaa Albaniaa hyväksymään kaiken tarvittavan lainsäädännön ja täytäntöönpanotoimenpiteet **kyberrikollisuuden** alalla ja liittymään Budapestin yleissopimuksen toiseen lisäpöytäkirjaan kyberrikollisuuden torjumiseksi tehokkaasti. EU toteaa, että Albanian olisi saavutettava selkeitä tuloksia kyberrikollisuuden ehkäisemisessä ja torjunnassa erityisesti ottamalla käyttöön tehokkaampia lainvalvontatoimia, joissa keskitytään kyberrikollisten havaitsemiseen, jäljitettävyyteen ja syytteenpanoon.

EU panee merkille Albanian suunnitelman kriminalisoida kaikki **lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan** muodot ja kehottaa Albaniaa kiinnittämään erityistä huomiota verkossa ja sen ulkopuolella tapahtuvan lapsen kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisemiseen (mukaan lukien toistuvasti uhriksi joutumisen ennaltaehkäisy) ja siltä suojelemiseen.

EU toteaa, että Albaniassa on saatavilla suuri määrä ampuma-aseita, ja kehottaa Albaniaa vähentämään **ampuma-aseiden laitonta** hallussapitoa ja **kauppaa**. EU korostaa, että Albanian on mukautettava toimensa pienaseiden ja kevyiden aseiden valvonnan parantamista Länsi-Balkanilla koskevan alueellisen etenemissuunnitelman tavoitteisiin. EU panee myös merkille Albanian suunnitelman lisätä tietoisuutta, tiedotusta ja koulutusta ampuma-aseiden, pienaseiden ja kevyiden aseiden väärinkäyttöön, laittomaan hallussapitoon ja laittomaan kauppaan liittyvistä vaaroista ja riskeistä sekä vähentää laittomien ampuma-aseiden lukumäärää lainsäädännön, vapaaehtoisen luovuttamisen ja deaktivoinnin avulla.

EU toteaa, että Albania on **ihmiskaupan** lähtö-, kauttakulku- ja kohdemaana ja että Albanian on tehostettava ihmiskaupan vastaisia toimiaan keskittyen naisiin ja tyttöihin kohdistuviin merkittäviin vaikutuksiin. EU korostaa Albanian suunnitelmaa tehostaa uhrien varhaista tunnistamista ja suojelua uhrikeskeisen lähestymistavan avulla. Kyseinen lähestymistapa olisi sisällytettävä paremmin ja johdonmukaisemmin tutkinta- ja syytetoimiin. EU painottaa, että Albanian on kerättävä selkeää näyttöä proaktiivisesta tutkinnasta, syytteenpanosta ja lopullisten tuomioiden langettamisesta tällä alalla.

EU panee merkille, että Albanian lainvalvontaviranomaisten EU:n jäsenvaltioiden vastaavien viranomaisten kanssa tekemä **yhteistyö huumausaineiden alalla** on hyvällä tasolla. EU kehottaa Albaniaa hyväksymään huumausaineita koskevan kattavan strategisen kehyksen. EU korostaa, että virallisen kehyksen hyväksymisen lisäksi Albanian on ratkaisevan tärkeää osoittaa, että sillä on kokonaisvaltainen strateginen lähestymistapa huumausaineiden viljelyn, tuotannon ja kaupan tehokasta ja johdonmukaista torjumista varten. EU panee lisäksi merkille Albanian suunnitelman vahvistaa institutionaalista kehystään ja ottaa se käyttöön erityisesti perustamalla kansallinen huumausaineiden seurantakeskus ja toimiva kansallinen varhaisvaroitusjärjestelmä uusia psykoaktiivisia aineita koskevaa tietojenvaihtoa varten. EU korostaa, että Albanian on kerättävä selkeää näyttöä huumausaineiden takavarikoinnista ja tuhoamisesta sekä vastaavien varojen menetetyksi tuomitsemisesta.

EU panee merkille, että Albanialla on **terrorismin torjuntaa** varten strateginen, oikeudellinen ja institutionaalinen kehys, johon on tehtävä muutoksia, jotta se olisi täysin yhdenmukainen EU:n säännösten kanssa. EU panee merkille Albanian suunnitelman tarjota riittävät resurssit, tehostaa virastojen välistä ja kansainvälistä yhteistyötä sekä vahvistaa asianhallintaa ja ohjausmekanismeja. EU panee merkille väkivaltaisten ääriliikkeiden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi toteutetut toimet, erityisesti väkivaltaisten ääriliikkeiden torjunnan osaamiskeskuksen lujittamiseksi. Toteutettujen toimien lisäksi on edelleen kiinnitettävä huomiota radikalisoitumiseen vankiloissa ja terroristisen sisällön levittämiseen verkossa. EU toteaa, että alueellinen yhteistyö ja arkaluonteisten tietojen vaihto Europolin ja jäsenvaltioiden kanssa on tyydyttävällä tasolla. EU korostaa, että työtä terrorismin rahoitukseen ja rahanpesuun puuttumiseksi on jatkettava erityisesti tehostamalla terrorismin rahoituksen tutkintaa. EU panee myös merkille, että Albania on parhaillaan muuttamassa lainsäädäntöään, jolla säännellään matkustajarekisteritietojen (PNR) käyttöä terrorismin ja lentomatkustamiseen liittyvien vakavien rikosten torjuntavalmiuksien parantamiseksi.

EU panee merkille, että Albania sitoutuu **suojelemaan kriittistä infrastruktuuria** tarkistamalla kriittisten yksiköiden häiriönsietokykyä koskevaa oikeudellista kehystään, parantamalla kriittiseen infrastruktuuriin liittyviä havaitsemisvalmiuksia ja laatimalla niiden hallintaa koskevia kriteerejä, mukaan lukien riskianalyysi. Albanian olisi varmistettava 5G-verkkojen turvallinen käyttöönotto ja EU:n 5G-kyberturvallisuusvälineistön kattava täytäntöönpano.

EU toteaa, että Albania on vahvistanut lainsäädännössään **rikos-, siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa toteutettavan oikeudellisen yhteistyön** peruseriaatteet, mutta lainsäädännön mukauttamista EU:n säännöstöön on jatkettava. EU panee merkille Albanian suunnitelman ratifioida jäljellä olevat asiaa koskevat kansainväliset yleissopimukset oikeudellisen yhteistyön alalla, etenkin Haagin yleissopimuksen oikeuspaikkasopimuksista (2005). EU kehottaa Albaniaa myös parantamaan hallinnollisia valmiuksiaan täyttääkseen rikos-, siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa toteutettavaa oikeudellista yhteistyötä koskevat EU:n vaatimukset.

EU toteaa, että **muuttoliikkeen** osalta Albanian on päivitettävä kattavaa kansallista muuttoliikestrategiaansa ja siihen liittyvää toimintasuunnitelmaansa ja jatkettava komission joulukuussa 2022 esittämän Länsi-Balkania koskevan EU:n toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa. EU korostaa, että Albanian on myös laadittava, vahvistettava ja pantava täytäntöön valmiussuunnitelma sekä testattava sitä ja rahoitettava sitä riittävästi, jos maahan saapuu huomattava määrä muuttajia ja turvapaikanhakijoita. EU panee myös merkille Albanian suunnitelman hyväksyä laillisen muuttoliikkeen alaa koskevat tarvittavat muutokset mukauttaakseen lainsäädäntönsä tiettyihin perheen yhdistämistä koskeviin säännöksiin, yhdistelmälupaan ja EU:n sinistä korttia koskeviin viimeaikaisiin muutoksiin. EU kehottaa Albaniaa hyväksymään muun muassa laitonta muuttoliikettä koskevia muutoksia mukauttaakseen lainsäädäntönsä työnantajiin kohdistettavia seuraamuksia koskevaan direktiiviin¹. EU on tyytyväinen tutkintavaltuuksien palauttamiseen raja- ja maahanmuuttopoliisin osastolle. EU toteaa, että osaston henkilöstöä ja valmiuksia on lisättävä. EU korostaa, että Albanian yhteistyö jäsenvaltioiden ja Frontexin kanssa takaisinotto- ja palauttamistoimissa on erittäin hyvällä tasolla. EU kehottaa Albaniaa varmistamaan, että sillä on riittävät vastaanottovalmiudet, ja soveltamaan palauttamismenettelyjä ulkomaalaislain ja EU:n säännösten mukaisesti.

EU panee merkille yhteistyön Euroopan unionin turvapaikkaviraston kanssa kansallisen **turvapaikka-** ja vastaanottojärjestelmän parantamiseksi. EU kehottaa Albaniaa panemaan laadukkaasti täytäntöön hiljattain annetun turvapaikkalain ja kehittämään tarvittavia hallinnollisia lisävalmiuksia varmistaen samalla, että lainsäädännön mukauttamista unionin säännöstöön jatketaan. EU kehottaa Albaniaa myös ohjaamaan järjestelmällisesti turvapaikkamenettelyyn. Lisäksi EU panee merkille Albanian suunnitelman käsitellä turvapaikanhakijoita hallituksen suoran tuen ja palvelujen avulla. EU toteaa, että haasteet, jotka aiheutuvat lukuisten Albanian kansalaisten EU:n jäsenvaltioissa jättämistä perusteettomista turvapaikkahakemuksista, edellyttävät edelleen jatkuvia ja määrätietoisia toimia.

¹ Direktiivi 2009/52/EY.

EU toteaa, että Albanian **viisumipolitiikkaa** ei ole vielä täysin mukautettu EU:n viisumipolitiikkaan. EU muistuttaa, että viisumivervollisuuden väliaikainen poistaminen ei ole linjassa EU:n säännösten kanssa. EU panee merkille, että Albania on hahmotellut suunnitelman viisumipolitiikkansa mukauttamiseksi EU:n politiikkaan ja kehottaa Albaniaa toteuttamaan tämän oikea-aikaisesti. EU toteaa myös, että Albanian tietojärjestelmiin on tehtävä lisää teknisiä mukautuksia viisumitietojärjestelmän (VIS) noudattamiseksi.

EU panee merkille rajavalvonnan alalla Frontexin kanssa tehdyn toimivan ja jatkuvan operatiivisen yhteistyön **Schengeniä ja ulkorajoja** koskevissa asioissa vuodesta 2019 alkaen toteutetun yhteisen operaation kautta. EU muistuttaa, että osaa Schengenin säännöstöstä sovelletaan Albaniaan vasta sen jälkeen, kun neuvosto on tehnyt Albanian valmiutta koskevan sovellettavan Schengen-arvioinnin pohjalta päätöksen henkilötarkastusten poistamisesta sisärajoilta ottaen huomioon komission kertomuksen, jossa vahvistetaan, että Albania noudattaa edelleen Schengenin säännösten kannalta merkityksellisiä liittymisneuvotteluissa tekemiään sitoumuksia. EU panee merkille Albanian suunnitelman puuttua rajavirkailijoiden suureen vaihtuvuuteen.

Euron väärentämisen osalta EU panee merkille Albanian suunnitelman jatkaa tietojenvaihtoa Euroopan komission, Europolin ja Euroopan keskuspankin kanssa niiden kanssa tehtyjen yhteistyösopimusten mukaisesti, jotka koskevat euron suojaamista rahanväärennykseltä.

5. Taloudelliset kriteerit

EU panee merkille, että Albania on kehittymässä **toimivaksi markkinataloudeksi**. EU panee merkille, että Albanian valmiudet selviytyä kilpailupaineesta ja markkinavoimista unionissa ovat kehittyneet. EU korostaa, että talouspolitiikan perusteista vallitsee edelleen laaja kansallinen yksimielisyys, mukaan lukien valtion vähäinen rooli taloudessa ja poliittinen sitoutuminen markkinoiden vapauttamiseen. EU toteaa, että vaikka tässä asiassa on edistytty viime vuosina, heikko oikeusvarmuus, epävirallisen taloudellisen toiminnan suuri määrä, rahoitusalan vähäinen kehitys ja vaikeudet maanomistusoikeuksien rekisteröinnissä rajoittavat edelleen markkinatalouden tehokasta toimintaa, mikä näkyy hitaana lähentymisenä ja potentiaalin alittavana kasvuna. EU kehottaa Albaniaa käsittelemään järjestelmällisesti ja perusteellisesti sekä peräkkäisissä laajentumispaketeissa esitettyjä EU:n poliittisia suosituksia että EU:n ja Länsi-Balkanin maiden välillä käydyn talous- ja rahoitusalan vuoropuhelun yhteisten päätelmien yhteydessä yhteisesti sovittuja toimintapoliittisia ohjeita ja lisäksi kasvusuunnitelman mukaisia tulevia sitoumuksia, joiden pitäisi auttaa Albaniaa taloudellisten kriteerien täyttämässä. Vaikka alueelliseen ja Euroopan tasoon verrattuna on edelleen merkittäviä puutteita, EU korostaa, että Albanian energia- ja liikenneinfrastruktuuri, talouden digitalisointi ja koulutustulokset ovat parantuneet huomattavasti. EU toteaa myös, että investointeja kaikkiin fyysisen infrastruktuurin osa-alueisiin on jatkettava korkealla tasolla, ja niitä on täydennettävä julkisten investointien paremmalla hallinnoinnilla ja hallintouudistuksilla. EU kehottaa Albaniaa parantamaan kilpailukykyään, jota haittaavat tällä hetkellä yrittäjyyteen ja teknologiaan liittyvä osaamisen puute, tyydyttämättä olevat inhimillistä kehitystä koskevat investointitarpeet ja jatkuvasti vähäiset T&K-menot, laadukkaammilla ja korkeampitasoisilla koulutustuloksilla sekä kannustimilla tutkimukseen kohdistuville investoinneille. EU kehottaa Albaniaa myös lisäämään sosiaalisen suojelun ja sairausvakuutuksen kattavuutta ja riittävyyttä, jotta voidaan vähentää köyhyysvaarassa olevan väestön osuutta osallistavan ja sosiaalisesti tasapainoisen taloudellisen kehityksen mahdollistamiseksi.

6. Luku 5 – Julkiset hankinnat

EU panee merkille, että Albania on pitkälti mukauttanut **perinteisiä ja yleishyödyllisten palvelujen aloja** koskevan lainsäädäntönsä EU:n säännöstöön. EU kehottaa Albaniaa tarkastelemaan uudelleen tavara- ja palveluhankintoja koskeviin sopimuksiin sovellettavia kynnysarvoja, jotta hankintamenettelyissä sovellettavat vähimmäisajat ja muutoksenhaun määräajat voidaan mukauttaa julkisia hankintoja koskeviin EU:n direktiiveihin. EU panee myös merkille, että Albania on osittain mukauttanut käyttöoikeussopimuksia koskevan lainsäädäntönsä EU:n säännöstöön. EU kehottaa Albaniaa jatkamaan tätä mukauttamista puuttuakseen muun muassa ei-toivottuihin ehdotuksiin, toiminnalliseen riskiin ja lainsäädännön soveltamisalaan liittyviin ongelmiin. EU korostaa, että Albania on pitkälti mukauttanut **puolustushankintoja** koskevan lainsäädäntönsä EU:n säännöstöön.

EU panee merkille, että Albanian valmistautuminen julkisten hankintojen **täytäntöönpano- ja valvontavalmiuksien** osalta on ollut kohtuullista. EU korostaa, että julkisia hankintoja koskevassa järjestelmässä olisi painotettava hankintatoimien yhteydessä enemmän avoimuutta, eheyttä ja kilpailua tehokkuuden lisäksi. EU kehottaa Albaniaa vahvistamaan hankintaviranomaisille julkisten hankintojen viraston kautta annettavaa tukea julkisia hankintoja koskevan järjestelmän toiminnan parantamiseksi edelleen.

EU korostaa, että Albania on pitkälti mukauttanut lainsäädäntönsä **muutoksenhakudirektiiviin**. EU panee merkille, että se, että Albania on ottanut käyttöön kattavan sähköisten muutoksenhakuilmoitusten ja sähköisten kantelujen käsittelyjärjestelmän asioiden sähköistä toimittamista ja hallinnointia varten, on varmistanut avoimuuden korkean tason ja parantanut kantelujen oikea-aikaista käsittelyä. EU kehottaa Albaniaa parantamaan julkisten hankintojen komission valmiuksia käsitellä suurta määrää kanteluja.

7. Luku 18 – Tilastot

EU toteaa, että Albanian **tilastoinfrastruktuuri** on osittain EU:n säännösten mukainen. EU kehottaa Albaniaa osoittamaan riittävästi resursseja tilastoalalle, jotta sitä koskeva lainsäädäntö voidaan mukauttaa täysin EU:n säännöstöön.

EU panee merkille, että Albania on pannut täytäntöön tärkeimmän **EU:n luokituksen** noudattaen unionin säännöstöä vaihtelevassa määrin. EU kehottaa Albaniaa varmistamaan, että tilastorekistereitä koskeva työ jatkuu, jotta EU:n säännösten täysimääräinen noudattaminen voidaan varmistaa.

EU korostaa, että Albania on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä **alakohtaisia tilastoja** koskevaan EU:n säännöstöön. EU kehottaa Albaniaa jatkamaan työtä kaikilla tilastoaloilla, jotta lainsäädännön täysipainoinen mukauttaminen voidaan saavuttaa.

8. Luku 32 – Varainhoidon valvonta

EU panee merkille, että Albania on osittain mukauttanut lainsäädäntönsä **julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa** koskevaan EU:n säännöstöön ja että Albanian lainsäädäntökehys on pitkälti yhdenmukainen EU:n normien kanssa. EU korostaa, että sisäinen valvontajärjestelmä on vain osittain toimiva ja että johdon vastuuvollisuuden taso on käytännössä edelleen vähäinen. EU kehottaa Albaniaa parantamaan tehokkaan sisäisen valvonnan toteutusta ja tehostamaan yhdenmukaistamisesta vastaavan keskusyksikön suorittamaa seurantaa.

EU kehottaa Albaniaa lisäämään sisäisen ja ulkoisen **tarkastuksen toimintojen** vaikutusta noudattaakseen täysipainoisesti EU:n ammatillisia normeja ja periaatteita.

EU kehottaa Albaniaa mukauttamaan kansallisen lainsäädäntönsä kaikilta osin **EU:n taloudellisiin etuihin** kohdistuvien petosten torjunnasta rikosoikeudellisin keinoin annettuun EU:n direktiiviin.

EU kehottaa Albaniaa käynnistämään virallisesti kansallisten toimivaltaisten viranomaisten välisen yhteistyön **euron suojaamiseksi rahanväärennykseltä** ja vahvistamaan tätä yhteistyötä.

* * *

EU toteaa, että Albanian valmistelujen tämänhetkisessä tilanteessa ja edellyttäen, että Albania edistyy edelleen lainsäädännön mukauttamisessa temaattiseen kokonaisuuteen 1 kuuluviin EU:n säännöstöön ja asiaa koskeviin eurooppalaisiin normeihin sekä EU:n säännöston ja kyseisten normien täytäntöönpanossa, seuraavat *välitavoitteet* olisi täytettävä ennen kuin temaattisen kokonaisuuden neuvotteluprosessin seuraavat toimet voidaan toteuttaa:

- temaattisen kokonaisuuden 1 horisontaalisella tasolla Albania varmistaa, että oikeusvaltiota, julkishallinnon uudistusta ja demokraattisten instituutioiden toimintaa koskevien etenemissuunnitelmien jatkuvaa täytäntöönpanoa seurataan tiiviisti ja jatkuvasti tehokkaan monialaisen mekanismin avulla kiinnittäen erityisesti huomiota riittäviin taloudellisiin ja henkilöstöresursseihin, institutionaalisiin valmiuksiin, asetettujen määräaikojen noudattamiseen ja aktiiviseen vuoropuheluun kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Luku 23 – Oikeuslaitos ja perusoikeudet

Albania jatkaa oikeuslaitoksensa kokonaisvaltaisen uudistuksen täytäntöönpanoa parantamalla oikeusjärjestelmän puolueettomuutta, riippumattomuutta, vastuuvellollisuutta, ammattimaisuutta, laatua ja tehokkuutta. Albania täyttää tämän edellytyksen erityisesti, kun se on

- jatkanut oikeuslaitoksen uudistuksen onnistunutta täytäntöönpanoa, jota on lujitettava asiaa koskevan EU:n säännöston ja eurooppalaisten normien mukaisesti, muun muassa vahvistamalla edelleen oikeuslaitoksen itsehallintoelinten, erityisesti ylimmän tuomarineuvoston ja ylimmän syyttäjäneuvoston, valmiuksia, tehokkuutta ja riippumattomuutta, mukaan lukien lahjomattomuutta, ansioita ja avoimuutta koskevat periaatteet, myös niiden jäsenten nimittämisessä;
- vahvistanut riippumattomuutta ja vastuuvellollisuutta saattamalla taustaselvitysprosessin asianmukaisesti päätökseen kansainvälisen seurantaoperaation valvomana ja varmistanut jatkuvan vastuuvellollisuuden ja lahjomattomuuden oikeusjärjestelmän kaikilla tasoilla riittävät valmiudet omaavien oikeuslaitoksen ylimmän valvontaviranomaisen, ylimmän tuomarineuvoston ja ylimmän syyttäjäneuvoston suorittaman tarkastuksen jälkeen, muun muassa perusteellisilla arvioinneilla, varallisuusilmoitusten järjestelmällisellä ja tehokkaalla todentamisella tarkastusten yhteydessä asetettujen tiukkojen vaatimusten mukaisesti, ansioihin perustuvien nimitysten ja ylennysten johdonmukaisella soveltamisella ja oikeusjärjestelmän systeemisen häiriönsietokyvyn varmistamisella epäasianmukaisissa sisäisissä ja ulkoisissa vaikutusyrityksissä;

- parantanut oikeuslaitoksen laatua, muun muassa vähentämällä merkittävästi arviointiruuuhkaa siten, että saavutetaan kaksi kolmasosaa vuotuisista suunnittelua koskevista ennusteista, jotka perustuvat objektiivisiin kriteereihin, joihin sisältyy laadullisia ja määrällisiä tekijöitä, edistämällä merkittävästi perusteltujen päätösten oikea-aikaista julkaisemista, parantamalla perus- ja jatkokoulutuksen laatua, vahvistamalla lainkäytön alan koulutuslaitosta, erityisesti varmistamalla opetushenkilöstön lahjomattomuus ja laatu, ja parantamalla valmiuksia ja pääsykoetta;
- parantanut asteittain tuomioistuinten ja syyttäjänvirastojen tehokkuutta ja tuloksellisuutta ja edistänyt laadukkaita oikeuspalveluja, mukaan lukien lyhyemmät käsittelyajat, käsittelyruuhkan vähentäminen, noin puolen tuomioistuinten avoimista paikoista täyttäminen ja tukihenkilöstön lisääminen, tekemällä riittävästi investointeja oikeuslaitoksen talousarvioon, jotta voidaan asianmukaisesti kattaa oikeuslaitoksen tarpeet, mukaan lukien infrastruktuuri, pyrkien EU:n keskiarvoa vastaavalle tasolle, edistämällä vaihtoehtoista riidanratkaisua ja perustamalla toimiva yhdenmukainen asianhallintajärjestelmä.

Albania edistyy merkittävästi korruption torjunnassa ja ehkäisemisessä. Albania täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- tehostanut toiminnallisia valmiuksia ja vahvistanut korruption torjuntaan erikoistuneiden elinten ja tavanomaisten oikeuslaitosten taloudellisia ja henkilöstöresursseja korruption torjumiseksi;
- edistynyt konkreettisesti kaikilla tasoilla selkeän näytön keräämisessä korruptiotapausten tutkinnoista, syytteenpanoista ja tuomioista, erityisesti korkean tason lopullisista tuomioista, mukaan lukien varojen takavarikointi ja menetetyksi tuomitseminen;
- tehostanut korruptiontorjuntakehystä, muun muassa edistymällä merkittävästi Euroopan neuvoston lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) suositusten täytäntöönpanossa, varmistamalla varallisuusilmoitusten tehokkaan tarkastamisen ja saattamalla johdonmukaisesti päätökseen hallinnolliset tutkimukset, joihin liittyy asiaankuuluvia seuraamuksia ja jotka saatetaan syyttäjäviranomaisten tietoon.

Albania parantaa edelleen perusoikeuksien suojelua käytännössä. Albania täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- hyväksynyt tietosuojauudistuksen ja aloittanut sen täytäntöönpanon EU:n säännösten mukaisesti, mukaan lukien järjestelmällisten toimien ja tehokkaiden suojakeinojen käyttöönotto yksityisyyden ja henkilötietojen suojaamiseksi;
- parantanut sananvapautta, myös tiedotusvälineiden vapautta, muun muassa uudistetun lainsäädäntö- ja sääntelykehyksen avulla eurooppalaisten normien, parhaiden käytäntöjen ja suositusten mukaisesti ja toimittajien turvallisuutta parantavien konkreettisten toimenpiteiden avulla;
- lisännyt institutionaalisia valmiuksia, myös tasa-arvoelinten osalta, varmistanut lainsäädännön mukauttamisen syrjimättömyyttä, sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuoleen perustuvan väkivallan torjuntaa koskevaan EU:n säännöstöön ja tarjonnut uhrien oikeussuojakeinoja ja auttamista varten tehokkaat mekanismit, jotka rahoitetaan suurelta osin valtion talousarviosta;
- vahvistanut lastensuojelujärjestelmää, jonka ohjaavana periaatteena on lapsen etu, myös vanhempien huolenpitoa vailla olevien tai vammaisten lasten osalta, etenkin saattamalla loppuun yhteisöperustaiseen hoitoon siirtymisen;
- edistynyt määrätietoisesti perustaakseen tehokkaan ja avoimen kiinteistörekisteri- ja integroidun hallintajärjestelmän, joka tarjoaa selkeät ja turvalliset omistusoikeudet, ja ottaakseen käyttöön täysin digitalisoidun palvelun käytännössä viimeistään oikeusvaltiota koskevassa etenemissuunnitelmassa esitettyjen Albanian asiaankuuluvien sitoumusten mukaan; edistynyt määrätietoisesti varmistaakseen, että kaikki kiinteistörekisteritiedot, mukaan lukien omistusoikeuden osoittavat asiakirjat ja kiinteistörekisterikartat, digitalisoidaan ja niitä päivitetään huolellisesti, jotta päällekkäiset tai virheelliset tiedot voidaan järjestelmällisesti poistaa, ja kantelut käsitellään tehokkaasti, ja saattaakseen päätökseen kiinteistöjen ensirekisteröinnit viimeistään oikeusvaltiota koskevassa etenemissuunnitelmassa esitettyjen Albanian asiaankuuluvien sitoumusten mukaan; vähentänyt omaisuusasioita koskevien oikeustapausten ruuhkaa ja tehostanut tuomioistuinten päätösten täytäntöönpanoa;
- hyväksynyt säännöt, jotka koskevat vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden vapaata itsemäärättelyä ja kielten käyttöä, kuten oikeusvaltiota koskevassa etenemissuunnitelmassa esitetään ja eurooppalaisten normien mukaisesti, ja vahvistanut täytäntöönpanovalmiuksia, myös kansallisten vähemmistöjen asioista vastaavan komitean ja sen resurssien osalta;
- mukauttanut lainsäädäntökehystään tiiviimmin kansalaisuus oikeuksia koskevaan EU:n säännöstöön.

Luku 24 – Oikeus, vapaus ja turvallisuus

Albania edistyy konkreettisesti järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa. Albania täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- mukauttanut lainsäädäntöään edelleen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskevaan EU:n säännöstöön, mukaan lukien rahanpesun kriminalisointi sekä varojen takaisin periminen ja menetetyksi tuomitseminen;
- edistynyt konkreettisesti selkeän näytön keräämisessä tutkinnasta, syytteenpanosta ja lopullisista tuomioista kaikilla vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden aloilla (mukaan lukien ihmiskauppa ja lapsen kohdistuva seksuaaliväkivalta, kyberrikollisuus, laiton asekauppa ja huumekauppa), rahanpesun alalla ja terrorismin rahoituksen alalla;
- osoittanut luoneensa uskottavan ja johdonmukaisen käytännön, jonka avulla käynnistetään rinnakkaisia talousrikostutkintatoimia, kun käsitellään järjestäytynyttä rikollisuutta ja rahanpesua.
- edistynyt konkreettisesti selkeän näytön keräämisessä varojen takavarikoinnin ja lopullisen menetetyksi tuomitsemisen alalla, ja perustanut täysin toimintakykyisen varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavan toimiston, joka vastaa rikoksella hankittujen varojen tunnistamisesta ja jäljittämisestä kansallisen lainsäädännön mukaisesti;
- edistynyt merkittävästi ihmiskauppaa harjoittavien verkostojen hajottamisessa keskittyen naisiin ja tyttöihin kohdistuviin merkittäviin vaikutuksiin.

Albania tehostaa toimiaan huumausaineiden alalla toteutettavassa yhteistyössä. Albania täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- perustanut toimivan kansallisen varhaisvaroitusjärjestelmän ja kansallisen huumausaineiden seurantakeskuksen, joilla on riittävät resurssit, ja mukauttanut lainsäädäntönsä huumausaineita ja niiden lähtöaineita koskevaan EU:n säännöstöön;
- edistynyt konkreettisesti selkeän näytön keräämisessä huumausaineiden takavarikoinnista ja tuhoamisesta sekä vastaavien varojen menetetyksi tuomitsemisesta ja varmistanut samalla, että kannabiksen lailliseen viljelyyn liittyviä rikkomuksia valvotaan tehokkaasti.

Albania tuottaa merkittäviä ja konkreettisia tuloksia laillisen ja laittoman muuttoliikkeen alalla, turvapaikka-asioissa sekä Schengenin säännöstöön ja ulkorajoihin liittyvissä kysymyksissä Länsi-Balkania koskevan EU:n toimintasuunnitelman mukaisesti. Albania täyttää tämän välitavoitteen erityisesti, kun se on

- varmistanut riittävät ja kestävät rajavalvontavalmiudet ja riittävän henkilöstön erilaisista ryhmistä koostuvien muuttovirtojen hallinnoimiseksi, mukaan lukien riittävät vastaanottovalmiudet, tehokkaat keinot palautusten toteuttamiseksi, suunnitelmat hallita lisääntynyttä maahantuloa voimassa olevien muuttoliikestrategioiden mukaisesti, sekä lisännyt viisumipolitiikan mukauttamista konkreettisen suunnitelman pohjalta;
- edistynyt merkittävästi muuttajien salakuljetuksen torjunnassa;
- varmistanut, että turvapaikkamenettely toimii EU:n säännösten ja eurooppalaisten normien mukaisesti ja että valtio tarjoaa tarvittavat palvelut turvapaikanhakijoille.

* *

Albanian valmistelujen tämänhetkisessä tilanteessa ja edellyttäen, että Albania täyttää oikeusvaltioon keskittyviä lukuja koskevat välitavoitteet, EU toteaa, edellyttäen, että Albania edistyy edelleen lainsäädäntönsä mukauttamisessa seuraavissa luvuissa käsiteltävään EU:n säännöstöön ja sen täytäntöönpanossa, ja rajoittamatta temaattista kokonaisuutta 1 koskevissa muissa edellytyksissä mahdollisesti vahvistettujen lisäedellytysten soveltamista, nämä voidaan sulkea toistaiseksi vasta sitten, kun EU katsoo, että seuraavat edellytykset täyttyvät:

Luku 5 – Julkiset hankinnat

- Albania mukauttaa kansallisen oikeudellisen kehyksensä täysipainoisesti EU:n säännöstöön kaikilla julkisten hankintojen aloilla, mukaan lukien käyttöoikeussopimuksia ja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuuksia koskeva lainsäädäntö sekä kansainväliset sopimukset, joilla tietyt hankinnat vapautetaan julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamisesta, EY:n perustamissopimuksen, EU:n hankintalainsäädännön ja muiden EU:n säännösten asiaankuuluvien säännösten mukaisesti;
- Albania ottaa käyttöön riittävät hallinnolliset ja institutionaaliset valmiudet kaikilla tasoilla ja ryhtyy asianmukaisiin toimiin varmistaakseen julkisia hankintoja koskevan kansallisen lainsäädännön asianmukaisen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan hyvissä ajoin ennen liittymistä;
- Albania osoittaa selkeästi, että sillä on oikeudenmukainen ja avoin julkisia hankintoja koskeva järjestelmä, joka tarjoaa vastinetta rahalle, varmistaa kilpailun ja antaa vahvan turvan korruptiota vastaan.

Luku 18 – Tilastot

- Albania toimittaa keskeiset makrotaloudelliset tiedot (kansantalouden tilinpito sekä julkisyhteisöjen rahoitustilastot ja liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn tilastot) Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmän (EKT 2010) menetelmien, EKT 2010:n toimittamisohjelman, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn ilmoitusvaatimusten ja muiden asiaankuuluvien vaatimusten mukaisesti sekä vaaditun yksityiskohtaisen kuvauksen käytetystä menetelmästä siten, että Eurostat on jo tarkistanut esitetyt tiedot ja kuvaukset ja vahvistanut niiden asianmukaisen yhdenmukaisuuden EU:n sääntöjen kanssa oikea-aikaisuuden, kattavuuden, johdonmukaisuuden, läpinäkyvyyden ja tarkkuuden osalta;
- Albania hyväksyy etenemissuunnitelman, joka koskee i) kaikkien EKT 2010 -taulukoiden jäljellä olevien puutteiden korjaamista, ii) EKT 2010:n toimittamisohjelmaan kuuluvien jäljellä olevien taulukoiden toimittamista, iii) liiallisia alijäämiä koskevaan menettelyyn liittyvien taulukoiden yhteydessä toimitettavissa tiedoissa jäljellä olevien puutteiden korjaamista ja iv) mahdollisten jäljellä olevien metodologisten kysymysten täytäntöönpanoa. Eurostat vahvistaa etenemissuunnitelman asianmukaisuuden.

Luku 32 – Varainhoidon valvonta

- Albania ottaa käyttöön riittävät hallinnolliset ja institutionaaliset valmiudet kaikilla tasoilla ja ryhtyy asianmukaisiin toimiin varmistaakseen julkisen varainhoidon sisäistä valvontaa koskevan kansallisen lainsäädännön asianmukaisen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan;
- Albanian valtion tilintarkastuselin noudattaa ylimpien tarkastusviranomaisten kansainvälisen järjestön (INTOSAI) normeja;
- Albania varmistaa kattavan oikeusperustan OLAFin tutkimusten luottamuksellisuuden turvaamiseksi ja riittävät toiminnalliset valmiudet kansalliselle petostentorjunnan koordinoituyksikölleen. Albania panee täytäntöön tehokkaan kansallisen petostentorjuntastrategian EU:n taloudellisten etujen suojaamiseksi. Albania koordinoi tehokkaasti petostentorjuntatoimia ja osoittaa tekevänsä yhteistyötä komission, OLAFin ja Euroopan syyttäjänviraston (EPPO) kanssa ilmoitettujen sääntöjenvastaisuuksien ja EU:n varoihin liittyvien tutkintatapausten osalta, jotta OLAFin tarkastajat voivat täyttää velvollisuutensa täysimääräisesti;
- Albania panee täytäntöön vuoden 1929 Geneven kansainvälisen yleissopimuksen väärän rahan valmistamisen vastustamiseksi sekä mukauttaa eurometallirahojen aitouden tarkistamista ja kiertoon kelpaamattomien eurometallirahojen käsittelyä ja eurosetelien aitouden tarkistamista koskevan lainsäädäntönsä EU:n säännöstöön.

* *

Koko neuvottelujen ajan seurataan edistymistä lainsäädännön mukauttamisessa EU:n säännöstöön ja asiaankuuluviin eurooppalaisiin normeihin sekä niiden täytäntöönpanoa. EU korostaa kiinnittävänsä erityistä huomiota kaikkien edellä mainittujen seikkojen seurantaan, jotta voidaan varmistaa Albanian hallinnolliset valmiudet, sen valmiudet saattaa päätökseen lainsäädäntönsä mukauttaminen kaikilla tähän temaattiseen kokonaisuuteen kuuluvilla aloilla, sekä edistyminen täytäntöönpanossa ja noudattamisen valvonnassa. Erityisesti on otettava huomioon tämän temaattisen kokonaisuuden yhteydet muihin neuvottelukokonaisuuksiin. Lopullinen arvio Albanian lainsäädännön yhdenmukaisuudesta EU:n säännöston ja asiaankuuluvien eurooppalaisten normien kanssa ja sen valmiudesta panna säännöstö täytäntöön voidaan tehdä vasta neuvottelujen myöhemmässä vaiheessa. Kaikkien niiden tietojen lisäksi, joita EU saattaa vaatia tätä temaattista kokonaisuutta koskevia neuvotteluja varten ja jotka on toimitettava konferenssille, EU kehottaa Albaniaa toimittamaan vakautus- ja assosiaationeuvostolle säännöllisesti yksityiskohtaisia kirjallisia tietoja siitä, miten EU:n säännöston täytäntöönpanossa on edetty.

Kaikki edellä mainitut seikat huomioon ottaen konferenssin on palattava tähän temaattiseen kokonaisuuteen myöhemmin.

Lisäksi EU muistuttaa, että 2. lokakuuta 2024 ja neuvottelujen päättymisen välillä saatetaan hyväksyä uutta EU:n säännöstöä.
